

Ekološko čebelarjenje je bila odločitev že v času Jugoslavije

Ladislav Vozelj je ekološki čebelar, ki čebelari na območju Občine Šmartno pri Litiji. Z njim sva se pogovarjala o izzivih ekološkega čebelarjenja v Jugoslaviji in danes. Ladislav Vozelj čebelari od leta 1966, trenutno s približno 200 družinami. Je član Čebelarskega društva Litija in podporni član Čebelarskega društva Grosuplje.

Tadej Pavković in Mara Golob Meserko (tadej.pavkovic@czs.si, mara.golobmeserko@czs.si)

Foto: Tadej Pavković

Kdaj ste pridobili certifikat za ekološko čebelarjenje?

To je bilo tam nekje leta ... mislim, da okoli leta 1990. Takrat smo mislili, da bomo dosegli, kar smo pričakovali, torej višjo ceno in boljše pogoje. Prodalo se je sicer res več medu, cena pa je ostala skoraj enaka cenam iz konvencionalne pridelave. Pri prodaji se je vsekakor poznalo, saj so prišli tudi kupci, ki so imeli zaupanje v ekološke proizvode.

Kako je potekal prestop iz konvencionalnega v ekološko čebelarjenje?

Prijavili smo se za shemo ekološkega čebelarjenja in potem so opravili kontrole, vključili so nas v ekološko shemo, ki je bila pod okriljem institucije v Mariboru. Takrat sem bil boljšega zdravja in sem se z izzivi v prehodu lažje spopadal. Lahko rečem, da so veliko zahtevali in so bili zelo dosledni pri izvajanju. V zadnjem času je morda malo manj pritiskov. Medtem ko je papirne administracije, vsaj zame, danes preveč.

Se je ta količina potrebne dokumentacije skozi leta kaj spreminjala, rekli ste, da je bilo v začetku strožje, bi lahko rekli, da je bilo tudi več dokumentacije?

Ja, potrebnih dokumentov je bilo vseskozi veliko. Poleg

tega pa se mi zdi problem tudi zdravljenje čebel, ker ekološki čebelarji ne smemo uporabljati enakih sredstev, vseh zdravil, kot drugi čebelarji. Omejeni smo na zdravila, ki so dovoljena v ekološkem čebelarstvu, torej zdravila na osnovi oksalne in mravljinčne kisline ter nekaterih esencialnih olj, kot je timol. Čebele zdravim z zdravili na osnovi oksalne kisline, ki jih sublimiram. Nad šok terapijo z mravljinčno kislino nisem navdušen, ker to predstavlja prevelik šok za zalego.

Zakaj zdravila sublimirate?

Sublimacijo je enostavno izvajati. Pogoj je, da se ustrezno zaščitim pred hlapi ob samem zdravljenju. Nekaj težav mi povzročajo kristali oksalne kisline, ki ostajajo v panju vse do pomladi. Ker čebele panje ventilirajo, gredo ti delci v zrak in jih ob neustrezni osebni varovalni opremlitvi lahko vdihavamo. Zato je ta način zatiranja varoj za čebelarje lahko zelo nevaren.

Ste s preходом v ekološko čebelarjenje pridobili nove kupce za svoje čebelje pridelke?

Še vedno sem prodajal istim kupcem, prišli pa so tudi novi. Tako da več zaupanja je bilo, saj je bilo včasih po mojem mnenju več nekvalitetnega medu kot danes. To se je v teh današnjih časih zelo popravilo in mislim, da

imamo slovenski čebelarji zelo kvaliteten med. Danes se s pravilnim načinom čebelarjenja izognemo vnosu sladkorja v medu oziroma gledamo, da je tega čim manj, in kupci to opazijo.

Prodajate večino izdelkov na domu ali prodajate tudi drugje?

Prodajam na domu in trgovinami z ekološkimi pridelki v Ljubljani. To mi je najlažje, svoje pridelke naložim v kartone in dostavim.

Ali te trgovine poiščete sami ali vas poiščejo one?

Oni kličejo, imamo jih zdaj že kar nekaj let. Pokličejo me, ko potrebujejo pridelke. S prodajo ni težav, po ekoloških pridelkih je povpraševanje veliko.

V začetku ste rekli, da niste bili zadovoljni s pristopom v ekološko čebelarjenje in da niste dosegli višjih cen. Kaj vas spodbuja, da vztrajate v sistemu?

Ja, začetek je vsak težak, ker ne veš, kako bodo stvari stekle. Tudi sam sem se že spraševal, zakaj vztrajam, ampak smo že toliko časa v tem sistemu in vidim, da imam verjetno tudi zaradi certifikata dovolj kupcev, zato kljub temu da imam več sitnosti z zdravljenjem čebel, vztrajamo v sistemu ekološkega čebelarjenja.

V ekološkem čebelarstvu je treba uporabljati tudi ekološki vosek, kje ga dobivate?

Vosek imam lasten, vse, tudi satnice izdelujemo, tako da ne kupujemo ničesar. Nimamo izbire, ali moramo kupovati ekološke satnice ali pa jih izdelamo sami iz svojega voska. Imam napravo, ki ji rečemo »preša«, s katero izdelujemo satnice iz lastnega ekološkega voska.

Svoj vosek tudi prodajate?

Vosek prodajam sem in tja, bolj prijateljem, drugače pa ga imam v glavnem zase, saj voska vedno pridelam ravno toliko, kot ga potrebujem. Prodajam deviški vosek, ki se uporablja za izdelavo krem in mazil. Drugače pa voska načeloma ne prodajam, če ga imam kaj več, izdelam satnice, ki jih nato prodam.

V ekološkem čebelarstvu je dovoljena izključno raba ekološkega sladkorja za krmljenje čebel. So pri pridobivanju ekološkega sladkorja kakšni dodatni izzivi?

Razen cene ni razlik. Ekološki sladkor kupujemo pri izbranem prodajalcu. Tega dobavitelja imamo zdaj že nekaj let.

Kakšne vrste medu pridelujete?

Ja, tukaj je v glavnem kostanjeva paša, tako da imam kostanjev in pa gozdni med, saj je na območju, kjer čebelarim, tudi precej javorja. Cvetličnega ni več, v tem času čebele še zase nimajo dovolj. Čebele imam na štirih lokacijah,

tako da dobim različni med. Imam lokacijo, kjer sta prisotna lipa in kostanj, ki sestavljata po okusu lepo kombinacijo. Na lokaciji Gozd - Reka pa je prisotna tudi hoja. In tako dobim različne kombinacije in odličen med.

Če bi morali konvencionalne čebelarje prepričati, naj začnejo čebelariti ekološko, kako bi jih skušali prepričati?

Pravzaprav jih ne bi želel prepričati.

Zakaj ne?

Ker se vsak boji iti v ekološko čebelarjenje. In jaz odkrito povem, kako izgleda prestop, in kako strog je nadzor. In ne nazadnje, tudi ekološki sladkor ima večjo ceno. Stroški so v začetku torej večji. In to sta dve stvari, zaradi katerih ne bi nikogar prepričeval. Ne nazadnje pa je potem tukaj tudi cena ekološkega medu na trgu, ki bi morala biti višja od konvencionalnega medu, pa je ne dosegamo. Sam iztržim le kakšen evro ali dva več od konvencionalno pridelanega medu.

Lansko leto se je vzpostavil nov sistem podpora za ekološke čebelarje, ki so v primerjavi s prejšnjimi večje, ali kljub temu ne bi priporočali prestopa v ekološki način čebelarjenja?

Ne, še vedno ne bi nikogar prepričeval.

Poleg medu imate še kakšne druge proizvode? Omenili ste, da ste se pred leti pridobivali tudi matični mleček, ga še pridobivate?

Matični mleček imam bolj zase, mogoče, če ga imam kaj več, ga delim z dvema prijateljema, drugače pa je s tem veliko dela, pa tudi raje se ukvarjam z vzrejo matic. Pridelam tudi nekaj propolisa, za prodajo tinktur imam registrirano dopolnilno dejavnost.

Kolikšen delež medu prodajate trgovinam, imate za vse enotno ceno?

Trgovinam prodam več kot polovico medu in za vse imam enotno ceno. Lansko leto smo pridelali malo več medu in ga je zato nekaj malega ostalo, in to bo ravno prav, da mi ne bom treba prekiniti dobave tem trgovinam, saj nam glede na vreme letos ne bo uspelo pridelati toliko.

Ste s svojimi izdelki prisotni tudi na tržnicah?

Ne, nič več, to smo delali včasih, danes ni več potrebe. Včasih pa smo hodili na tržnice, sejme in povsod nas je bilo dosti.

Na tem območju imate prisotno tudi zadrugo. Tudi kaj odkupijo od vas?

Ja, včasih sem prodajal v Litijo, ampak potem so vzeli še dva druga konvencionalna pridelovalca in moj med je bil tako cenovno izenačen z njunim, kar pa je bilo zame nesprejemljivo, in tako smo prekinili sodelovanje.